

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

זיחי

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ב
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שנת השישים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לעילוי נשמת

הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד

ב"ר יהודא לייב הלוי ע"ה שגלוב

שנאסר לרגלי מסירות נפשו בעד החזקת היהדות

ביום ד' תשרי ה'תרח"צ ונרצח במאסרו

ביום כ"ה טבת ה'תרח"צ

וזוגתו הרבנית בעלת מסירת נפש וכו' מרת מאריאשא

בת הרה"ח וכו' ר' בן-ציון ע"ה שגלוב (גארעליק)

נלב"ע בשיבה טובה ביום כ"ף טבת ה'תשס"ז

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י נכדם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

*

לעילוי נשמת

מרת פערל ב"ר נפתלי ע"ה פליישמן

נפטרה ביום י"ב טבת ה'תשס"ט

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנה

הו"ח ר' בצלאל שיחי פליישמן

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט נגינים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. התמיהה על "בקש יעקב גלות קץ"

על הפסוקי "ויקרא אל בניו ויאמר: האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים", אומרים חז"ל²: "ביקש יעקב גלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה".

תמוה:

בודאי התכוון יעקב, ברצותו לגלות לבניו את הקץ, להביא לתועלת השבטים או בניהם אחריהם: – מהי התועלת לבני ישראל מגילוי הקץ להם באותה שעה?

ואדרבה: אילו גילה להם יעקב את הקץ, אשר יהיה רק לאחר אלפי שנים – הרי לא זו בלבד שלא היה זה לתועלתם, אלא להיפך: גילוי זה היה גורם לשברונם ולהשפלת מצב רוחם!⁴

יש העונים על כך⁵, שיעקב רצה לגלות את הקץ רק לבניו⁶, "שצדיקים היו ובטוח בהם שאף-על-פי שהוא (הקץ) לאורך ימים לא ישובו מאחרי ה'", אבל גם את זאת לא רצה ה'

– כדי שלא יודע לבאים אחריהם ורבים יתיאשו אילו ידעו שהוא לעתים רחוקות".

תירוץ זה אינו ברור: (א) החשש שמא "יודע לבאים אחריהם" מובן בפשטות⁷, ומדוע רצה יעקב מלכתחילה לגלות את הקץ לבניו? (ב) ועיקר: בכך אין נענית השאלה – מהי התועלת שהיה גילוי הקץ מביא ל"בניו", שבגללה "ביקש יעקב גלות לבניו קץ הימין"⁸?

ב. מדוע הוסיף הקץ מיעקב?

בנוסף לכך יש להבין:

אנו מוצאים בדברי חז"ל שתי דעות: (א) שהקץ נעלם גם מיעקב, כנאמר במדרש⁹, "בא גלות להם את הקץ ונתכסה ממנו", ובמדרש בתחילת הפרשה¹⁰: "ביקש... ונסתם ממנו". (ב) מיעקב לא נעלם הקץ, אך הוא לא גילה זאת לבניו¹¹.

[יש לומר, שזהו הדיוק בלשון הגמרא²

(7) להעיר מב"ב לה, ב. ערכין טו, רע"א.

(8) בפי"ת (השלם) שם (ד"ה בואו ואגלה), "שלהיות יעקב מחזיק את בניהם (של בניו) לצדיקים גמורים רצה לגלות להם הקץ שמתוך זה יהי שרם מרובה שידעו הקץ רחוק ועכ"ז לא יסוגו אחור מעבודת ה'". אבל צ"ע בזה, שהרי גם צדיק גמור מתפלל להקב"ה בברכות השחר (ברכות ס, ב. וראה סנהדרין קז, א), ואל תביאנו לידי נסיון, ואיך יבא יעקב את בניהם לידי נסיון כזה? ועוד ישתמש ברה"ק לתכלית זו?

(9) פצ"ח שם.

(10) ריש פרשתנו (רפצ"ו) – הובא בפרש"י עה"ת שם. ואף פרש"י מביא ג"כ דרשת הש"ס (כנ"ל הערה 2) – יש לומר: (א) בכל מקום פירש רש"י את המוכרח על אתר. בריש הפרשה שקשה ל' סתימת הפרשה לפני התיבות, ויחי יעקב" מוכרח לפרש שנסתם הקץ מיעקב; משא"כ בהפסוק, ואגידה לכם" שמוכרח רק לנסתלקה ממנו שכינה. (ב) הפירוש ד, נסתלקה ממנו שכינה" הוא רק לפי הא' ברש"י ריש פרשתנו בטעם סתימת פרשה זו, ולא להפירוש שנסתם ממנו הקץ.

(11) כן מפרש בפי"ת המשל בב"ר פצ"ח שם (וגריס, ד"א משל כו"). אבל ראה הנסמן במנח" (אלבק) לב"ר שם.

(1) פרשתנו מט, א.

(2) פסחים נו, א. פרש"י עה"פ (בשניונים – נת' בלקו"ש ח"י ע' 171). וראה לקמן סעיף ב.

(3) לשון הכתוב דניאל בסופו. וראה אוה"ת ר"פ מקץ. וש"נ.

(4) בכמה מפרשים (ראה כלי יקר ריש פרשתנו. יפה תואר לב"ר עה"פ פצ"ח, ב). ועוד) שמשמעם זה נסתם ממנו הקץ. אבל תמוה, מה היתה קס"ד דיעקב שביקש לגלות את הקץ? (5) יפה תואר שם.

(6) יש לומר שזהו טעמו של רש"י (ריש פרשתנו) שהוסיף תיבת "לבניו" על לשון הב"ר ריש פרשתנו (שצויון בסיום הפרש"י*) – לתרץ קושיא זו (וראה לקמן הערה 28). ומה שלקמן בפירושו עה"פ, ואגידה לכם" השמיט רש"י תיבת "לבניו" (אף שבפסחים שם – מקור פרש"י זה – ישנה תיבה זו) – כי פרש"י זה בא על התיבות, ואגידה לכם" (בני יעקב), ובמילא אין צורך ומקום להכפיל "לבניו".

(*) שציון זה אינו מהמעתיקים (או מדפיסים) כי אם דרש"י עצמו.

נ.ז.

דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות והוא הוא דור הראשון של הגאולה – כהודעת והכרזת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יוסף שבדורנו (ע"ש יוסף הראשון שהודיע והכריז ש"אלקים פקד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב¹⁵), שכבר נשלמו כל מעשינו ועבודתינו, וכבר כלו כל הקיצין וכבר עשו תשובה, וכבר נסתיימו כל ההכנות ובאופן ד"הכנה רבתי", והכל מוכן לסעודה דלעתיד לבוא, לותן ושור הברי ויין המשומר¹⁶.

(משיחות עשרה בטבת (יהפך לשמחה), וש"פ יחיד, י"ד טבת תשנ"ב)

- 1) פרשתנו נ, כד.
- 2) ע"פ ל' חז"ל – אבות פ"ג מט"ז. סנהדרין לה, א ובפרש"י.
- 3) ראה ב"ב עה, א. ויקר פ"ג, ג.
- 4) ברכות לד, ב. וש"נ.

לקוטי

זידי

שיחות

„ביקש יעקב לגלות... ונסתלקה ממנו שכניה” – לא „ונסתלק ממנו (הקץ)” – כי לפי הגמרא אכן לא נסתר הקץ מיעקב, אלא הסתלקה ממנו שכניה, והוא הבין, שמשמים אין רוצים בגילוי הקץ.

או יש לומר: שכניה – מלשון ושכנתי בתוכם¹². כלומר, הכה „להשכין” את גילוי הקץ למטה – לבניו¹³.

יש להבין: לפי כל הדיעות, יכול הקדוש-ברוך-הוא למנוע את יעקב מגילוי הקץ לבניו גם כאשר הקץ ידוע לו, ומדוע, לפי הדיעה הראשונה, „נסתם” הקץ מיעקב?

ג. אי גילוי הקץ – לתועלת במצב זה

מכל האמור לעיל מובן, ששני האופנים – גילוי הקץ, או אי-גילוי – יכולים להועיל לישראל בעבודתם הרוחנית.

יתר על כן: כיון שיעקב הוא אחד מן האבות, „שהן הן המרכבה.. ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם¹⁴”, הכרחי לומר ש„ביקש יעקב לגלות...”, בהתאם לרצון הקדוש-ברוך-הוא, שגם אז היה יעקב מרכבה לו.

והקדוש-ברוך-הוא לא איפשר ליעקב לגלות את הקץ, כי במצב שבו היו שרויים בני ישראל היה צורך שלא יתגלה הקץ, ובכך היתה התועלת לישראל גדולה יותר.

ועל כך ישנן שתי דעות: לפי דיעה אחת היה גם יעקב עצמו זקוק לתועלת זו, ולכן „נתכסה ממנו” הקץ; לפי הדיעה השנייה נזקקו

לדרך זו רק השבטים, ולכן לא הוסתר הקץ מיעקב עצמו.

ד. יעקב רצה לגלות שיציאת מצרים היא הקץ

ניתן להסביר זאת לפי דברי חז"ל¹⁵ על הפסוק¹⁶, „תביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכוון לשבתך פעלת ה'...” „שאיילו זכו היה הקדוש-ברוך-הוא מביא את ישראל כבר אז. בעת יציאת מצרים, ל„מכון לשבתך פעלת ה'”, ולגבי „בנינא דקב"ה” לא יתכן חורבן וגלות, והגאולה מגלות מצרים היתה הגאולה האמיתית השלימה שאין אחריה גלות¹⁷.

יוצא, שבאותה עת היה הקץ („אילו זכו”) בזמן יציאת מצרים.

ולפי זה ניתן להסביר את המאמר „ביקש יעקב לגלות.. קץ הימין”, שהוא רצה לגלות את הקץ כפי שהיה צריך להיות אז – בזמן יציאת מצרים.

והרי זמן יציאת מצרים היה קבוע וידוע¹⁸ – שהרי הקדוש-ברוך-הוא הבטיח לאברהם „כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם... ארבע מאות שנה.. ואחרי כן יצאו...¹⁹” – ומה צריך היה יעקב לגלות?

על זאת יש להסביר: בני ישראל ידעו שלאחר „ארבע מאות שנה” הם ייצאו ממצרים, אך לא ידעו שזאת תהיה (אילו זכו) גאולה נצחית שאין אחריה גלות²⁰, ואת זאת רצה יעקב לגלות שיציאת מצרים היא הקץ.

בכך מובנת מטרת יעקב ברצותו לגלות לבניו את הקץ: כאשר הם ישמעו את הבשורה הטובה, ש„קץ הימין” קרוב ביותר, הם

12) תרומה כה, ת. וראה תניא פמ"א (נו, ב): על שם ששוכנת ומתלבשת.
13) וג"ז רק בענין זה גילוי הקץ, ולא בשאר ענינים, שהרי המשיך בכמה עניני נבואה (ומתורצת עפ"ז ג"כ הוספת רש"י, והתחיל לדבר דברים אחרים) – דלכאורה תמוה, למאי נפק"מ כאן, ומאי קמ"ל? – כי בזה מדגיש שבדברים אחרים לא נסתלקה ממנו שכניה). וראה בארוכה בכ"ז לקו"ש ח"י ע' 168 ואילך.
14) תניא פכ"ג.

15) חז"ג רכא, א.
16) בשלח טו, יז.
17) ראה גם עירובין נז, א. שמו"ד רפ"ב. ועוד.
18) ראה גם גו"א ריש פרשתנו.
19) לך טו, יג"ד.
20) ולהעיר ממחז"ל (ב"ר פמ"ד, יז. וש"ג) ע"פ דלך שם (ב), „אימה גו" דקאי על ד' מלכויות (וראה רש"י שם, יד). ועוד.

ישתדלו להשאר במצב של „זכו“, ויזהרו מאד שלא יהיה חשש של „שמא יגרום החטא“²¹, שיגרום ח"ו לעיכוב הקץ²².

וכשם שהתוספת בשעבוד הקדימה את הגאולה, כך, ומכל שכן²⁷, היתה הגאולה מוקדמת יותר באמצעות התוספת בענינים טובים, ב„זכו“²⁸.

ה. מטרת יעקב – הקדמת הקץ

אבל בהסבר זה אין די:

פטירת יעקב אבינו היתה כמאתיים שנה²³ לפני יציאת מצרים וגילוי הקץ היה גורם לאותו דור של בני ישראל להתעצב, כי לפי הטבע ש„והיו ימי מואה ועשרים שנה“²⁴, לא יגיע הקץ בחייהם בעולם הזה – וחזרה, אפוא, הקושיה למקומה?

לכן יש להסביר, שמטרת יעקב ברצונו לגלות את הקץ היתה: כאשר ידעו בני ישראל, על-ידי גילוי הקץ, שהדבר תלוי ב„זכו“, הם היו מגבירים את עבודת ה' – את ה„זכו“ – והתחזקות זו היתה גורמת להקדמת הגאולה, שהיא תגיע לפני הקץ הקבוע, כדברי חז"ל²⁵: „זכו – אחישנה“.

ענין דומה לכך מוצאים ביציאת מצרים עצמה: אחת מן הסיבות²⁶ לכך שגלות מצרים ארכה רק רד"ו שנה – ולא ארבע מאות שנה, כפי שנקבע כברית בין הבתרים – היא, כי קושי השעבוד השלים את מנין ארבע מאות השנים.

(21) ברכות ד, א. פרש"י וישלח לב, יא.

(22) בהקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש, ש„ענין זה (שמא יגרום החטא) אינו אלא בין הקב"ה ובין הנביא“, אבל לא „שיאמר הקב"ה לבניא להבטיח לבני אדם בשורה טובה במאמר מוחלט בלא תנאי ואחר כן לא יקים“, דא"כ „לא יהי' נשאר לנו מקום לקיים בו אמונת הנבואה“. אבל אין זה שייך לעניננו, כי בנדר"ד לא היתה נבואה, יעקב לא היה צורך לראי' שידוע עתידות, ואין שייך כאן כלל „לקיים... אמונת הנבואה“. ופשוט. ולהעיר מרמב"ן בא (יב, מ) וראה הנסמן לקמן הערה 29 (ע"ד החסידות).

(23) שהרי מירידת יעקב למצרים עד יצי"מ עברו רד"ו שנה (רש"י לך טו, יג. מקץ מיב, ב (מתנחומא ובר"ר עה"פ). בא שם), ובעת שביקש יעקב לגלות את הקץ עברו י"ז שנה מעת הירידה למצרים.

(24) בראשית ו, ג.

(25) סנהדרין צח, א. הובא בפרש"י ישעי' ס, כב.

(26) רלב"ג לך שם. ש"ך עה"ת (לך שם. שמות ג, ז. בא שם).

ו. יעקב ביקש גאולה מהירה, הקב"ה – גאולה שלימה

למרות זאת, נסתלקה ממנו שכינה, ויעקב לא הורשה לגלות את הקץ. ההסבר לכך הוא²⁹:

שלמות עבודת האדם, שבאמצעותה הוא מגיע ל„זכו“, היא, שהעבודה היא „מלאכתך אשר תעשה“, כדברי חז"ל³⁰, „אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבירו“. אמנם, בכל עבודה נזקקים לסייעתא דשמיא, כמאמר חז"ל³¹, „אלמלא הקב"ה עוזרו...“, אך יש בכך שתי דרכים³²:

א) הסיוע מלמעלה מורגש אצל האדם בשעת עבודתו. לדוגמא – עבודת ה' בעתות רצון, כגון: עשרת ימי תשובה, שאז הקדוש-ברוך הוא „בהמצאו .. בהיותו קרוב“³³, או שבת ויום-טוב בכלל.

(27) דמרוכה מדה טובה (סוטה יא, א).

(28) וגם ע"פ פשוט"ו מובן שאפ"ל כן, כפרש"י (ויגש מז, יט), „מכיון שבא יעקב כו' וכלה הרעב“, אף שהי' צ"ל הרעב עוד חמש שנים.

ועפ"ז אפ"ל שזהו הביאור ע"פ פשוט"מ הטעם שביקש יעקב לגלות את הקץ

[דאין לתרץ בפשוט"מ (כנ"ל ס"ד) שהכוונה לזמן דיצי"מ, שהרי בפרש"י לא הובא מחו"ל זה דאילו זכו היתה יצי"מ גאולה נצחית, ואדרבה, מפרש"י (דלעיל הערה 20. וראה גם רש"י שמות ג, יד) משמע הפכו] כי באם בניו היו יודעים שהקץ רחוק כ"כ (שהו מראה גודל החטאים שגרמו לו) היו מוכיחים את יוצאי חלציהם (לא רק להשמר מחטאים גדולים כאלה, כ"א גם) שיוסיפו בתומצ"כ כדי לזרו ולהקדים את הקץ (אף שלא היו מגלים אותו להם).

(29) עיין ביאור באופן אחר – מאמרי אדה"ו הקצרים ערך קץ (ע' תקלט).

(30) ב"מ לה, א.

(31) קידושין ל, ב. סוכה נב, ב. וראה ויק"ר (פכ"ז, ב): מי הקדימני ואשלם כו'.

(32) ראה בארוכה ד"ה ויגש תרס"ו וד"ה וה' אמר המכסה תרס"ו.

(33) ר"ה יח, א.

* * *

בימינו אלה, שמאז כלה חמתו בביהמ"ק, ולאחרי „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות“⁸, ולאחרי כל הגזירות והשמדות ר"ל ור"ל שסבלו בניי באריכות וקושי הגלות האחרון, ובפרט גזירת השואה כדור האחרון, בודאי נעשה הצירוף והזיכוך בשלימות, „די והותר“ – נעשה הענין ד„סמך מלך בכל“ אך ורק באופן של טוב הנראה והנגלה לעיני בשר, ובלשון חז"ל⁹ שהקב"ה אומר לישראל „בני אל תתייראו, כל מה שעשיתי יי לא עשיתי אלא בשבילכם . . הגיע זמן גאולתכם!“

ובדורנו זה (ובפרט בשנה זו, „הי' תהא שנת נפלאות אראנו“) צריכה להיות עיקר ההדגשה . . בהענין ד„סומך נופליס“, לחזק ולעודד את רוחם של בניי . . כולל ובמיוחד – החיזוק והעידוד ע"י האמונה בביאת המשיח ובטחון גמור ש„הנה זה (משיח צדקנו) בא“¹⁰, וההוספה בהכנה לביאתו ע"י התשובה וקיום התומצ"צ, ובלשון ההכרזה דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: „לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה“¹¹, „שובה ישראל עד ה' אלקיך, והכן עצמך ובני ביתך לקבל פני משיח צדקנו הבא בקרוב ממש“¹⁴.

(משיחות ש"פ ויחי (ועשרה בטבת יהפך לשמחה) תנשא)

- (8) תניא רפ"ז.
- (9) יחזקאל כד, ב.
- (10) יל"ש ישעי' רמז תצט.
- (11) כולל גם הפעולה דמלך בבל שאינו אלא כגרון ביד החוצב בו.
- (12) שה"ש ב, ח. וראה שהש"ר עה"פ (פ"ב, ח (ב)).
- (13) אנ"ק שלו ח"ה ס"ע שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ועוד.
- (14) „היום יום“ – ט"ז טבת.

מצינו בגדעון ש, בימיו היו ישראל בצרה והי' הקב"ה מבקש אדם שילמד עליהם זכות. . כיון שנמצא זכות בגדעון שלמד עליהם זכות, מיד נגלה אליו המלאך, שנאמר וירא אליו מלאך ה' ויאמר לו לך בכחך זה, בכח זכות שלמדת על בני, "אמר הקב"ה, יש בכך כח ללמד סניגוריא על ישראל, בזכותך הם נגאליים".

... הלימוד זכות בנוגע לקירוב וזירוז הגאולה – שכיון שכבר "כלו כל הקיצין", עוד בזמן הגמרא, ועאכו"כ לאחרי אריכות וקושי הגלות במשך יותר מאלף ותשע מאות שנה ועדיין לא בא... ובנוגע לתשובה (אינן הדבר תלוי אלא בתשובה") – כבר עשו תשובה, שהרי אין לך אדם מישראל שלא הרהר תשובה (לא רק פעם אחת, אלא) כמה פעמים במשך ימי חייו, שעיי"ז נעשה, בשעתא חדא וברגעא חדא" מרשע גמור צדיק גמור, כפס"ד הגמראי שהמקדש את האשה, "על מנת שאני צדיק (גמור)" אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה" – הרי בודאי ובודאי שמישח צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד ממש, אשר, כדאי הוא לימוד זכות זה לגאול את ישראל, ובפרט שנוסף על הלימוד זכות, ה"ז גם פס"ד של כו"כ רבנים ומורי"הוראה בישראל, וכיון שהתורה, "לא בשמים היא", הרי, פס"ד זה בכ"ד של מטה מחייב כביכול ומזכה גם את ב"ד של מעלה, וכן יקום!

- (1) תנחומא שופטים ד.
- (2) יל"ש שופטים רמז סב.
- (3) סנהדרין צז, ב.
- (4) זח"א קכט, סע"א.
- (5) קידושין מט, ב. רמב"ם הל' אישות פ"ח ה"ה. תושי"ע אה"ע סלי"ח סל"א.
- (6) ע"פ גירסת האור זרוע סק"ב.
- (7) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.

(ב) הסיוע גורם לעבודת האדם שאחר כך, אבל בשעת העבודה אין הסיוע מורגש, כאילו העבודה היא ביגיעה עצמית – כגון: בת"קול שבאמצעותה מתעוררים אצל האדם הרהורי תשובה³⁴, המביאים לידי כך, שהוא יתחזק בתורה ובעבודתה אחר כך.

וזהי הסיבה לכך ש, "נסתלקה ממנו שכינה": אילו גילה יעקב את הקץ לבניו, לא היתה התחזקותם בעבודת ה' (על-ידי גילוי הקץ כדי להבטיח שיאשרו ויגבירו את המצב של "זכו") בבחינת "קב שלו" – עבודה שלהם, אלא היתה מעורבת כאן עזרה מלמעלה. לפיכך, "נסתלקה ממנו שכינה", כדי שעבודת ישראל תיעשה במצב של סילוק השכינה והסתרת הקץ – בכח עצמם³⁵.

יעקב רצה למהר את היציאה מן הגלות – אף אם תיפגם אולי שלמות העבודה, אבל עם זאת יוכלו לצאת מן הגלות, מערות הארץ, מהר יותר, ולהכנס לגאולה האמיתית והשלמה. כך אפשר להסביר את הדיוק בביטוי "ביקש יעקב לגלות..." – גם מלשון בקשה: יעקב ביקש מאת הקדוש-ברוך-הוא שיתגלה הקץ, כדי שבני ישראל יקבלו סיוע בעבודתם ותובטח להם ביאת הגאולה במהרה.

אך הקב"ה רצה, שהגאולה תהיה מושלמת, ודבר זה תלוי בשלמות עבודתם של ישראל, ולכן³⁶, "נסתלקה ממנו שכינה", דבר המאפשר יתר שלמות בעבודה הרוחנית, כדלעיל³⁷.

ז. גאולה נצחית רק ע"י יגיעה עצמית

יש בכך ענין עמוק יותר:

העובדה ששלמות הגאולה מושגת באמצעות עבודת ישראל במצב של סילוק השכינה, ביגיעה עצמית, איננה בגלל קשר צדדי בין דרך זו של עבודה ובין הגאולה, אלא שדוקא בעבודה זו תלוי ה"קץ" של הגאולה הנצחית, שאין אחריה גלות:

כדי שהגאולה תהיה נצחית ללא שינויים, צריכה גם עבודת ישראל המביאה אותה להיות דומה לכך – באופן של "לא שנית".

ולכן: כאשר העבודה נעשית עקב הסיוע מלמעלה ולא ביגיעה עצמית, אין³⁸, "נצחיות" בעבודה, כי כאשר ייעלם הסיוע מלמעלה, עלול האדם להידרדר בדרגתו.

רק כאשר העבודה נובעת מאתערוותא דלתתא (התעוררות מלמטה, בכוחו של האדם), היא "דבר המתקיים", והיא יכולה להביא לגאולה קיימת ונצחית, שאין אחריה גלות.

ח. יעקב – בדרגה של שלמות

לפי זה דרוש הסבר לאיך גיטא: מה חשב יעקב מלכתחילה, כאשר "ביקש" לגלות את הקץ לבניו, דבר שיגרום להתחזקות בעבודה שאיננה גורם מתאים לגאולה האמיתית?

ההסבר לכך (בדרך החסידות) הוא:

ידוע³⁹ שדרגת יעקב היא "אצילות", שזהו עולם האחדות ש, "לאחרי הבירור"⁴⁰. וכיוון שיעקב הוא כבר לאחר הבירור, במיוחד בסמוך לפטירתו, כאשר הוא היה בשיא שלמותו⁴¹ – הוא כבר הגיע לשלמות בעבודתו, ואצלו כבר היה "קב שלו" – הרי שאצלו יביא גילוי הקץ לתוספת בשלמות עבודתו.

(38) ראה בכ"ז לקו"ת ויקרא ב, סע"ב ואילך. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 358 ואילך.
 (39) תו"א ס"פ ויצא. לקו"ת צו יז, ב. ובכ"מ. וראה ס' הליקושים (צ"צ) ע' יעקב אות יג.
 (40) ראה תו"א ג, א"ב. ובכ"מ.
 (41) ראה אגה"ק ס' כח. סידור שער הל"ג בעומר דש, סע"ב ואילך. ועוד.

(34) ראה כתר שם טוב הוספות סע"ט, וש"נ.
 (35) גם י"ל – בכדי שתהי' עבודתם לא בשביל השכר דהקדמת הקץ.
 (36) ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 467 ואילך.
 (37) עד"ז מצינו ביצי"מ שבג"י בקשו להקדימה ולוותר על הרכוש גדול והקב"ה אמר שצ"ל דוקא ברכוש גדול (ברכות ט, סע"א ואילך).

מסיבה זו רצה יעקב לגלות את הקץ לבניו, בסוברו, שגם בניו שרויים בדרגה זו. כפי שנאמר בגמרא⁴² בהמשך, שכאשר ראה יעקב ש, נסתלקה ממנו שכינה, ושלא הורשה לגלות את הקץ לבניו, הוא אמר מיד⁴³, "שמה חס ושלום יש במטתו פסול"⁴⁴.

לפי זה יובנו גם שתי הדיעות שהובאו לעיל, אם הקץ הוסתר (גם) מיעקב, אם לאו:

במדרש נאמר ש, נתכסה ממנו הקץ, כי הקדוש ברוך הוא רצה שגם יעקב יחוש את היתרון שביגיעה עצמית, ובכך יראה לבניו את היתרון שבעבודתם כאשר הם לא יידעו את הקץ.

דעת הגמרא היא, ש, נסתלקה ממנו שכינה, אך לא הוסתר ממנו הקץ – כי אצל יעקב עצמו היתה כבר השלמות, אשר אליה הגיעו בניו על-ידי הסתרת הקץ.

ט. לבקשת יעקב היתה השפעה "מקיפה"

אמנם הקדוש ברוך הוא גרם לכך שיעקב לא יגלה את הקץ לבניו, אבל מן העובדה ש, ביקש יעקב לגלות... בהיותו מוכבה לרצון הקדוש ברוך הוא, מובן, ש, ביקש .. לגלות קץ הימין היה (גם אז) בהתאם לרצון הקדוש ברוך הוא.

יתר על-כן⁴⁵: בקשת צדיק אינה חוזרת ריקם, ובודאי היתה לכך השפעה למטה. זאת ועוד: כיוון שנקבע הדבר בתורה (מלשון הוראה), הרי זאת הוראה נצחית לכל הדורות – כשם שמוצאים⁴⁶ אצל משה רבינו,

(42) פסחים שם.

(43) וגם לפי הסיום שם, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד – ה"ז רק, כך, בכ"ף הדמיון (סה"מ קונטרסים ח"ב תלט, ב. וראה תו"א פד, ד. פו, ג).

(44) שיש לפרשו, פסול בערך, מטתו ומדרגתו.

(45) בהבא לקמן ראה גם לקו"ש ח"י ע' 170-1.

(46) ראה בכ"ז בארוכה לקו"ת אוה"ת ר"פ ואתחנן. שקו"ת לאהאמ"צ ח"ב חינוך. ס' הליקוטים (צ"צ) ע' משה (ע' א'ת"פ ואילך).

ולזהירות מיוחדת, שלא לגרום לשום חשש "שמא יגרום..."⁴⁷, שיעכב ח"ו את ביאת המשיח.

ובימינו אלה נוסף לכך עוד ענין: נאמר בתורת אמת⁵³, "כלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה" – הגמרא אומרת בפשטות שהקץ כבר הגיע מזמן.

צריך רק שתהיה⁵⁴, "שעתא חדא"⁵⁵ –

(53) סנהדרין שם.

(54) ראה מאמרי אדה"ו הקצרים ע' ריב.

(55) זח"א קכט, א.

(56) מלשון וישע גו' לא שעה (ראה סה"מ קונטרסים ח"ב ע' 792. ועוד).

(57) רמב"ם הל' תשובה פ"ו ה"ה.

(58) בגימטריה ו"ן, א"ל הו"ל – ראה בארוכה שיחת ש"פ צו, ה'תשמ"א.

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח

לעולם ועד